

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ¹

Ζ'

Διὰ τὴν Σμύρνην πρὸς τὸν εὐγενέστατόν μοι Αὐθέντην,
σὺν Εὐστάθιῳ Θωμᾷ.

1773 Ἀπριλίου 22, Ἀμστερδᾶμ.

τῆ 23 τοῦ ἀπερασμένου σᾶς ἔγραψα πάλι διὰ τὸν σὺν Διαμαντῆ καὶ σᾶς βεβαιῶνω τὰ προγεγραμμένα. Διὰ τὴν ἀγαπητικὴν τοῦ σᾶς ἔγραψα πῶς ἦταν ἀρρώστη, ἡ ὁποία ἀπέθανε· καὶ ἡ αὐθεντία τοῦ ἀντὶ νὰ τὸ χαρῆ, ἐκλαιγεν ἀπαρηγόρητα. Ὁ Θεὸς τὸν ἐλυπήθηκε τόσο τὴν αὐθεντία τοῦ, ὡς καὶ τοὺς γονεῖς τοῦ, εἰ δὲ ἂν ἐζούσαν, εἶχεν ἀπόφασιν διὰ νὰ τὴν παντρευθῆ καὶ σᾶς ἀφίνω νὰ σταχασθῆτε τί κακὸ ἤθελε τοῦ γείνει! εἰς ὅλην τοῦ τὴν ζωὴ ἤθελε νὰ βασανίζεται ἀπαρηγόρητα. Ἀπὸ ἑνα τιμημένο ὑποκείμενο ἀκουσα πῶς εἰς τὸν ντόμινον ὑποῦ ἐκατηχίζεται ἡ ἀγαπητικὴ τοῦ, ἐκατηχίζεται καὶ μιὰ φιλενάδα τῆς ὁποίας τῆς ἔλεγε τὰ μυστικά της καὶ τῆς εἶπε πῶς ἔχει νὰ παντρευθῆ με τὸν σὺν Διαμαντῆ καὶ πῶς ἔχει νὰ γείνη Καλθίνος, καὶ ἄλλα πολλά. Ὁ ντόμινος πρὸς τὴν κατήχισε τὸ ἔμαθε καὶ τὴν κράζει κατὰ μόναν καὶ τῆς λέγει πῶς: ἀκουσα πῶς ἔχει νὰ παντρευθῆς με ἑνα Γραῖγον. Ἡ ἀγαπητικὴ τοῦ τοῦ λέγει πῶς εἶνε ἀλήθεια. Πάλιν τῆς λέγει ὁ ντόμινος: καὶ πῶς ἐτόλμησες νὰ τὸ κάμης αὐτό, ὑποῦ ἐσὺ ἔκαμες ὄρκον νὰ μὴ πάρης ἀλλόφυλον παρὰ ἀπὸ τὴν θρησκείαν σου; Αὐτὴ τοῦ λέγει πῶς: ἡμεῖς ἐκάμαμε συμφωνίαν διὰ νὰ γείνη ὁ Διαμαντῆς πρῶτα Καλθίνος, καὶ ἔπειτα νὰ παντρευτοῦμεν· ἂν δὲν πιστεύης ἐμένα, ἀρώτησε τοὺς γονεῖς μου. Ὁ ντόμινος ἀρώτησε καὶ τοὺς γονεῖς τῆς καὶ τοῦ εἶπαν τὰ ἴδια· τοῦ εἶπαν καὶ τὸν ντόμινον πρὸς ἡθελε νὰ πηγαίνῃ ὁ σὺν Διαμαντῆς νὰ κατηχίζεται, καὶ εἶνε ὁ ἴδιος ὁ ντόμινος ὑποῦ ἔχουν ταῖς φιλίαις. Αὐτὰ ὅλα τὰ ἐξεμυστηρεύτηκεν ἡ ἀγαπητικὴ τοῦ εἰς ταῖς φιλενάδαις τῆς. Εἰς τὸν ἴδιον ντόμινον ἐπήγαυε καὶ τῆς Τσικρινάραϊνας ἡ κόρη καὶ κατη-

1. Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον.

χίζεται. Αὐτὰ ὅλα μὲ τὰ εἶπεν ὁ σιὸς Μπρίγκος. Ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ σὰς γράψω πῶς μὲ τὰ εἶπεν αὐτός, ἐπειδὴ μ' ἐπαρκαλάεσε νὰ μὴ τὸ εἰπῶ κανενὸς πῶς μὲ τὰ εἶπεν αὐτός· καὶ διὰ τοῦτο, ἂν τὸ εὔρητε εὐλογον, ἄς μείνη καὶ εἰς τὴν αὐθεντίαν σας μυστικό. Ἐδῶ ὅλοι οἱ φίλοι τὸ ἔμαθαν. Κατὰ τὴν ζωὴν ὁποῦ περᾶ τὴν σήμερον, μὲ κάνει νὰ πιστεύω πῶς βέβαια ἤθελε νὰ καλβινίσῃ. Δὲν φτάνει ποῦ τρώει κρέας τὴν Μεγάλη Σαρακοστή, μὰ καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν Τετράδη καὶ Πικρασκευή, μόνον τρώει χορὴς νὰ τὸν τύπτῃ ἢ συνείδησις. Στὴν ἐκκλησίᾳ λογιᾶζω πῶς ἔρχεται διὰ τὰ μάτια. Κάθε Σαββάτο βράδυ ἀντὶς νὰ ἔλθῃ στὴν ἐκκλησίᾳ, πηγαίνει στὴν ὄπερα· μάλιστα τοῦ Μεγάλου Κωνόρος τὴν βραδειὰ καὶ τὴν παρμονὴν βράδυ τῶν Βαίων, ν' ἀφήσῃ τὴν ἀκολουθία του νὰ πάῃ στὴν ὄπερα. Καὶ δὲν φτάνει ὁποῦ ἐκρούωσαν αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν (μιλῶ κατὰ τὸ φαινόμενον) ἀλλὰ ἔδωσε καὶ κακὸ παράδειγμα εἰς ὅλους μας, μάλιστα εἰς τοὺς νέους. Ὁ παπᾶς ἔκαμιν ἀπόφασι νὰ καθήσῃ ἀκόμα ἓνα χρόνον, ἔπειτα θὰ πάῃ διὰ τὸ "Ἅγιον Ὄρος" αὐτὸ τὸ εἶπεν ἐπὶ ἐκκλησίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει δίκαιον, ἐπειδὴ κανεὶς μας δὲν κάνει ὑπακουή εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ μας νοθεύει. Καὶ αὐτὸ ἀκολούθησε, καθὼς τὸ λέγουν ὅλοι τους, ἀφοῦ ἤλθαμεν ἡμεῖς ἐδῶ· νὰ τὸ καλὸ ὁποῦ ἔκαμιν! Ἀρχήτερα, καθὼς μ' ἔλεγεν ὁ παπᾶς, εἶχαν ὅλοι τοὺς περισσότεραν εὐλάβειαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Εἰς ἐμένα πάλι ἀκολουθεῖ τὰ μαθήματά του, ἐγὼ ὡς τόσον διὰ ἀγάπην σας τὰ ὑπομένω ἕως νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς μίαν μεταλλαγὴν νὰ γλυτώσω ἀπὸ αὐτά. Ἡ αὐθεντία του γυρεύει νὰ δεῖξῃ στοὺς Ὁλλανδέζους πῶς εἶνε πλουσιός· καὶ δὲν ἠμπόρεσεν ἀκόμα νὰ καταλάβῃ πῶς οἱ Ὁλλανδέζοι δὲν πέρνουν ἀπὸ αὐτά. Οἱ μεσίταις ἀπὸ μακρῶν τὸν βλέπουν· καὶ ἂν ἔλθῃ κανεὶς κοντὰ του, μὲ τὸ νὰ τὸν εἰξεύρουν πῶς εἶνε πολλὰ ὑπερήφανος, τοῦ κάνουν μετάνοιαις ὡς κάτω στὴν γῆν. Αὐτὰ εἶνε ὅλα περιπαίσιμα, τὰ ὁποῖα τὰ βλέπω καὶ ἀκούω πολλὰ διὰ λόγου του, μὰ δὲν κοτῶ νὰ τοῦ μιλήσω. Αὐτὰ, αὐθέντη, εἶνε ὅλα ζημιά σας. Καὶ καθὼς δὲν σας λανθάνει, ὅσον καιρὸν ὁποῦ ἡ αὐθεντία του περπατεῖ μὲ τέτοιαις φαντασίαις, ποτὲ δὲν θέλει λάβῃ κρέντιτο. Εἰς κοντολογίαν, κανένα σημεῖον πραγματευτοῦ δὲν ἔχει. Ἐγὼ ὡς τόσον πλέον δὲν σας γράφω, ἐπειδὴ σας ἔδωσα ἀρκετὰ νὰ καταλάβετε τὴν πολιτείαν του καὶ τοὺς σκοποὺς του, καὶ μένω.

Δικὰ του ἔξοδα ἕως τώρα ἔχει ὑπὲρ ταῖς 2000 φιορίνια ἔξοδα καὶ κάθε ἡμέρα πάει στὸ χειρότερον.

Η'

Διὰ τὴν Σμύρνην, πρὸς τὸν εὐγενῆ μοι αὐθέντην
Εὐστάθιον Θωμᾶ δουλικῶς.

1775. Ἰουλίου 23. Ἀμστερδᾶμ.

Εὐρισκόμενος μὲ ἓνα τίμιό σας ἐπιστέμνο Ἰουνίου 3, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ ἔδωσαν ὁ σιὸρ Μπρίγκος, εἶδα ὅπου ἐλυπηθήκατε πολλὰ περὶ τοῦ σιὸρ Διαμαντῆ. Καὶ βέβαια ἔχετε μεγάλο δικαίον νὰ λυπᾶσθε, ἐπειδὴ ἄλλα ἐλπίζετε καὶ ἄλλα βλέπετε καὶ ἀκούετε.

Εἶδα ὅπου ἐδώσατε καὶ τὴν γραφὴν τοῦ ἔγγραφο πρὸς τὸν πατέρα του καὶ τὴν λύπην ὅπου ἔλαβε καὶ ἡ αὐθεντία του εἰς τὴν ἀνέλπιστον καὶ ἀπίστευτον μεταλλαγὴν τοῦ υἱοῦ του. Ἐπ' ἀληθείας, αὐθέντη, ἀπεφάσισα νὰ μὴν τοῦ γράψω, ὅμως μ' ἔτυπεν ἡ συνείδησίς μου συλλογιζόμενος πῶς ἂν δὲν τοῦ γράψω ἐστοχάζουμουν πῶς ποτὲ δὲν ἤθελε διορθωθῆ. Ὅθεν ἔκρινα εὐλογον νὰ τοῦ φανερώσω καλλίτερον νὰ πινακθῆ καὶ νὰ τὸν διορθώσῃ πρὶν νὰ τελειώσῃ τὸν σκοπὸν του, παρά τελειώνοντας νὰ τοῦ γράψω εἰς καιρὸν ὅπου δὲν εἶνε πλέον ἐλπίς διορθώσεως. Ὡς τόσον εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ὅπου μὲ ταῖς γραφαῖς ὅπου τοῦ στείλετε ἔκαμεν μεγάλην μεταλλαγὴν κατὰ τὸ παρὸν καὶ ἀπέχει, δόξα ὁ Κύριος. Ἄμποτες νὰ τὸν φωτίσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἐξῆς νὰ περάσῃ ἡσυχᾶ, διὰ νὰ μὴν ἀληθεύσῃ ἡ ψευδοπροφητεία τῶν φίλων, ὅπου ἔγραψαν ἐδῶ πῶς ὁ σιὸρ Εὐστάθιος Θωμᾶς ἔβαλεν ἓνα παιδί ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ τὸ ἔκαμεν συντροφον καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς Ἀμστερδᾶμ. Ἐγὼ εἶχα μέγαν φόβον, ἐπειδὴ ἔμαθα μὲ μέσον τῆς δουλεύτρας μας ὅπου τῆς εἶπεν τῆς ἀμορόζας τοῦ ἡ ἀδελφῆ ὅτι ἐπῆεν ὁ σιὸρ Διαμαντῆς καὶ ἀντάμωσε τὸν πατέρα τῆς καὶ τοῦ εἶπεν νὰ πάῃ στὴν ἄλλην τὴν γειτόνισσά μας, ὅπου εἶνε δίπλα μας αὐτὴ ἔχει 5 κόραις, ἂν θέλῃ νὰ τοῦ δώσουν μίαν ἀπὸ αὐταῖς νὰ τὴν παντρευτῆ, διὰ γυναῖκά του. Ὅμως εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ὅπου ἐφθασεν ἡ γραφὴ τοῦ πατρὸς του καὶ φαίνεται πῶς ἐτραδύχθηκε ἀπὸ αὐτήν καὶ τώρα θαυμάζουν οἱ γονεῖς τῆς πρώην ἀμορόζας τοῦ πῶς ἐπικραίτησεν καὶ ἀρωτοῦν τὴν δουλεύτρα μας ἂν ὁ σιὸρ Διαμαντῆς ἐδῶσεν τὸν λόγον του ἀλλοῦ. Αὐτὴ, καθὼς μὲ λέγει, τοὺς εἶπεν πῶς : ἐγὼ δὲν εἰξεύρω ἀπὸ αὐτά. Μάλιστα ἐγὼ τὴν ἐρθερίσα νὰ μὴν μιλάῃ περὶ τούτου τίποτες, ἐπειδὴ ὁ αὐθέντης ἐδῶ δὲν παντρεύεται. Ἡ αὐθεντία του ὡς τόσον ἀπὸ τὸ διαβολαμένο σπίτι πάντοτε δὲν ἀπολείπει καθὲς ἡμέρα ἐκεῖ εἶνε ὁ ἐγλετζές του, δηλαδὴ στὸ σπίτι τῆς πρώτης τοῦ ἀμορόζας. Ὅμως ἐγὼ τὸν παρεκίνησα πολλὰ ν' ἀλλάξωμε τὸ σπίτι, ἐπειδὴ ἐτοῦτο τὸ σπίτι τὸ καλλιτερό του εἶνε νοτιερό καὶ δὲν

ἤμποροῦμε νὰ βάλωμε πράγμα μέσα καί ἐμεῖς καθὼς εἰξεύρετε τὸ κελλι-
τερὸ μᾶς εἶνε πολλὰ ἀναγκαῖον διὰ ψιλικὸν πρᾶγμα· καὶ ὅταν φορτώνωμεν
πρᾶγμα εἶνε εὐκόλῃ νὰ τὸ βάζωμεν εἰς κελλιτερὸ εἰς καιρὸν. Τώρα θὰ τὸ
ἀναιθεάζωμεν στὸ σάλτερον καὶ νὰ τὸ καταιθεάζωμεν, καὶ πᾶνε τόσα ἔξοδα
τοῦ κάκου. Καὶ τότες ἐλπίζω νὰ μὴν πηγαίνη εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι, ἐπειδὴ
τώρα εὐρίσκει ἀφορμὴ καὶ λέγει: μὲ τὸ νὰ εἶναι γείτονά μας πηγαίνω
καὶ τὸν εὐρίσκω.

Ἐλπίζω τώρα νὰ παραιτήσῃ καὶ τὰ πολλὰ στολίσματα ὅπου ἀλλάζει
τὴν ἡμέρα 2 καὶ 3 φορές τὰ ρούχα του ἄλλα βάλλει τὸ ταχὺ καὶ ἄλλα
ὕστερα τὸ μεσημέρι· ὅταν θὰ πᾶη στὸ σπάσο, τότες βάλλει καὶ τὸ σπαθί.
Περὶ τούτου ὅλοι οἱ φίλοι τὸν ἀνεγέλουσιν, ἐπειδὴ αὐτὰ δὲν ἐδόθησαν τῶν
πραγματευτάδων ἀλλ' ἐδόθησαν τῶν ἰντραδόρων ὅπου δὲν ἔχουν ἄλλη δου-
λειὰ παρὰ συλλογίζονται τί νὰ φᾶσι καὶ τί ρούχα νὰ φέρουν. Βλέπον-
τάς τὸν οἱ φίλοι τοῦ μὲ τόση κόρδα, μὲ ἀρωτοῦν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀν
ὁ πατέρας του εἶνε πλούσιος. Ἐγὼ τί νὰ τοὺς εἰπῶ ὅπου αὐτοὶ τὰ εἰξεύ-
ρουν καλλιτερέα ἀπὸ ἐμένα; Ὡς τόσο τοὺς λέγω πῶς ὁ πατέρας του εἶνε
ἐνας ἀπὸ τὰ πρῶτα σπίτια τῆς Σμύρνης. Μὲ ἀρωτοῦν ποῦ νεγοτζάροι
τοὺς εἶπα καὶ ἐδῶ κάνει νεγοτζο καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης, ὁμοίως
καὶ εἰς τὴν Ἀσία. Βλέπετε, ἀθθέντη, ἀν ἡ ἀθθεντία του ἐπορπατοῦσεν τὰ
πεινὰ κατὰ τὸ εἶναί του, αὐτὰ τὰ ἀρωτήματα δὲν ἦσαν. Ὁ σιὸρ Στέφα-
νος μὲ εἶπε πῶς τὸν ἀρωτοῦν καὶ ἐκεῖνοι ποῦ δὲν τὸ εἰξεύρουν. Μάλιστα
μὲ εἶπεν πῶς ὁ Ντόμιμος ὅπου εἶνε αὐτοῦ τὸν ἐρεκουμαντάρισεν στοὺς ἐδῶ
φίλους του καὶ τοὺς ἐγράφει πῶς ὁ σιὸρ Διαμαντής εἶνε ἀπὸ τὰ πρῶτα
σπίτια τῆς Σμύρνης καὶ ὁ πατέρας του εἶνε πολλὰ πλούσιος. Αὐτὰ μὲ τὰ
εἶπεν ὁ σιὸρ Στέφανος, ὅπου τᾶκουσεν ἀπὸ ἀνθρώπους ὅπου ἤξεύρουν καὶ
τὴν ἀθθεντία σας. Ἡ ἀθθεντία του φαντάζεται πῶς τοῦ δίδουν κρέντιτο.
Ὅμως οἱ ἀνθρώποι βάνουν ὅλοι θεμέλιον ἀπάνω εἰς τὴν ἀθθεντία σου
καὶ αὐτὸς δὲν θέλει νὰ καταλάβῃ, μόνον θαρρεῖ πῶς εἶνε ἀπὸ λόγου του.

Ἐγὼ λογιάζω τὸ καράβι ὅπου ἐναύλωσε δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ νὰ δείξῃ
ποῖος εἶνε. Ὅμως ἐμένα, ἀθθέντη, δὲν μὲ φαίνεται γινώστικὸν κάμωμα,
ἔτσι τὸ στοχάζομαι ἐγὼ μὲ τὸν ὀλίγο μου νοῦν, ἐπειδὴ διὰ τὴν αἰτίαν
τοῦ κραβίου ἀναγκάσθηκα καὶ πῆρεν πρᾶγμα ἀρκετὸ καὶ ἡ διορίαις οὔτα-
νουν ὀγλήγορα καὶ τώρα δὲν εἶνε καιρὸς νὰ τζαλαβουτᾶ πολλὰ, τώρα
εἶνε καιρὸς ὅπου πρέπει μὲ μεγάλην προσοχὴν νὰ βαστᾶ καθε ἐνὸς τὴν
δουλειάν του, μάλιστα ὅπου ἀκολούθησεν καὶ τὸ φηλιμέντο τοῦ μισέρ
Ἀμβροσίου. Καὶ πρέπει εὐθὺς ὅπου ξεπέσουν ἡ διορίαις νὰ πληρώνη οὐκ
νὰ βασταχθῇ τὸ κρέντιτο — τὰ τωρινὰ διάφορα τὰ βλέπομε ὅπου ἀν ἀφή-
σατε τὸ πρᾶγμα ὅπου ἔρχεται ἀπ' ἐδῶ αὐτοῦ ἐνα 15 τὰ % χάνοντες εἰς

τά ρήτορα (:) καὶ εἰς τὸ κάμπιο πρὸς 34 μ. τὸ φιορίνι. Διὰ τοῦτο λέγω πῶς ὁ καιρὸς δὲν βοήθη εἰς παρόμοια κευτουρίσματα; Ὡς τὸσον ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ τὰ φέρῃ δεῖα. Ἀνάγκη μεγάλη εἶνε νὰ τοῦ ρεμεντέρετε ἀπὸ αὐτοῦ διὰ νὰ μὴν πέσῃ σὲ μεγάλην στενοχωρίαν, ἀγκαλὰ ἐγὼ μὴτε γραφικὸς διαβάζω, ἀλλὰ μὴτε τὰ μυστικὰ τοῦ καντοριοῦ εἰξεύρω. Ἐγὼ μιλοῦν εἰς ἐκεῖνα ὅπου βλέπω. Ἡ ἀϋθεντία του μὲ κρατεῖ τὸ μουζοντούρο καὶ δὲν θέλει παντάπασιν τὴν συνομιλίαν μου. Ὡς τὸσον ἐγὼ κάμνω τὸ χρέος μου, καὶ τοῦ λέγω ἐκεῖνα ὅπου βλέπω πῶς εἶνε ζημία σας, καὶ εἶνε νοικοκύρης νὰ κάμῃ καθὼς ἀγαπᾷ. Ἡ ἀϋθεντία του, καθὼς ἐκτάλαβα, δὲν μὲ γουστάρει νὰ εἶμαι ἐδῶ, ἐπειδὴ εἶμαι ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὅπου θέλει καὶ διὰ τοῦτο μὲ κάνει τὸν κακισμένον, νὰ βαρεθῶ νὰ σηκωθῶ νὰ φύγω. Ὡς τὸσον ἐγὼ διὰ τὴν ἀγάπην σας τὰ ὑποφέρω ὅλα μὲ ὑπομονήν. Τώρα ὅπου ἔλαβεν ἀπὸ αὐτοῦ τὴν παπᾶρα, ἀρωτᾷ νὰ μάθῃ ποῖος τὰ ἔγραψεν. Ἐπῆεν καὶ ἤυρεν τὸν Μπρίγκον καὶ τοῦ ἐπαπαρονέθηκεν καὶ τοῦ εἶπεν ἂν εἰξεύρῃ ποῖος ἐχθρὸς ἦτονε ὅπου τὰ ἔγραψεν τοῦ πατέρα του καὶ λογιᾶζω πῶς ἔχει εἰς ἐμένα τὴν ὑποψίαν. Ὡς τὸσον ἐμένα δὲν μοῦ εἶπεν τίποτις. Περικαλιῶ τὸν Θεὸν ὅ,τι κακὸν τοῦ θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσῃ στὴν ψυχὴν μου καὶ εἰς τὴν ζωὴν μου. Ἡ ἀϋθεντία του ὄντως ἐγὼ ἐδῶ ἤκαμεν τόσα, ἂν ἔλειπα καὶ ἐγὼ ὁ Θεὸς εἰξεύρει τί ἤθελε νὰ κάμῃ. Τώρα ἀγκαλιάστηκεν τοὺς ἐδῶ ρωμαίους, ὅπου πρῶτον δὲν ἤθελεν νὰ τοὺς δῆ, γυρεύει νὰ τοὺς παρακινήσῃ νὰ γράψουν πρὸς τὸν πατέρα του πῶς ἐκεῖνα ὅπου ἔμαθε διὰ τὸν υἱὸν του εἶνε ψεύματα. Ἐσύνθεσεν μίαν γραφὴν πῶς τὴν γράφει ὁ σιὸρ Μπρίγκος πρὸς τὸν πατέρα του καὶ τὴν ἔγραψεν κατὰ τὴν θέλησίν του, καὶ τὴν ἐδῶσε τοῦ σιὸρ Μπρίγκου, καὶ τὸν παρεκάλεσε πολλὰ νὰ τὴν μεταγράψῃ καὶ νὰ τὴν στείλῃ τοῦ πατέρα του, τὴν ὁποίαν γραφὴν μοῦ τὴν ἐδιάβασεν ὁ σιὸρ Μπρίγκος καὶ μὲ λέγει πῶς : μὲ τὰ πολλὰ παρακαλέσματα ὅπου μ' ἔκαμε θὰ τὴν μεταγράψω νὰ τὴν στείλω τοῦ πατέρα του καὶ τῆς ἀϋθεντίας σου θὰ νὰ σὰς γράψῃ ἐκεῖνα ὅπου εἶδεν καὶ ἤκουσεν. Ὁ σιὸρ Διαμαντῆς γυρεύει νὰ κρύψῃ τὴν χάρμπα μὲς τὸ τσουβάλι.

Ὡς τὸσον τώρα φαίνεται πῶς εἶνε μεταννημένοι καὶ ἄμποτες νὰ μείνῃ ἕως τέλος ἔτζι. Ὡς τὸσον ἡ ἔπαρσις ὅπου ἔχει ἀκόμα δὲν τὴν εἶδα εἰς ἄλλον ἄνθρωπον. Ἐγὼ ἐτόλμησα καὶ τοῦ εἶπα πῶς ὁ μισέρ Ἀντώνης τοῦ ἔγραψεν ἀπὸ τὴν Πόλιν εἰς νὰ κευτουρήσῃ νὰ στείλῃ πρᾶγμα παρχπάνω καὶ τοῦ εἶπα πῶς ὁ μισέρ Ἀντώνης δὲν εἰξεύρει τὴν ἐδῶ συνήθειαν. Ἴσως θαρρεῖ πῶς πληρώνονται ἐδῶ καθὼς πληρώνουν οἱ μπεζεστελῆδες. Μὰ ἐδῶ δὲν εἶνε ἔτσι, ἀλλὰ πρέπει, καθὼς ἔλθῃ ἡ αἰορία, εὐθὺς νὰ πληρώνη.

Θ'

1774, Φεβρουάριος.

Ἔως τὴν σήμερον ἔκαμα ὑπομονὴν ἐλπίζοντας νὰ ἀλλάξῃ γνώμη ὁ σοφολογιώτατος κύριος Διαμαντῆς Κοραῆς. Ἡ ἀύθεντία του ὄχι μόνον πῶς ἀλλάξεν γνώμην, ἀλλ' ἐπερίσσευσέ τὴν ἐχθρὰν καταπάνω μου καὶ φέρεται μὲ ἐμένα ὡσάν νὰ ἦμουν σκλάβος του. Ποῦ ἄκουσες ἢ ἀύθεντικ σου νὰ κατοικοῦν δύο ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ μέσα σ' ἓνα σπίτι καὶ νὰ μὴ μιλοῦν παντελῶς ; Νὰ τοῦ μιλῶ καὶ νὰ μὴ μοῦ εἰδῆ ἀκρόασι, νὰ καθοῦμεστε εἰς τὸ τραπέζι καὶ νὰ ἤμεθα ὡσάν νὰ μὴν ἔχουμε γλῶσσαν νὰ μιλήσωμα· τὸ βράδου νὰ κάθεται ἢ ἀύθεντία του εἰς μίαν κάμαραν καὶ ἐγὼ εἰς ἄλλην καὶ νὰ μὴν μοῦ εἰπῇ ποτέ· ἔλα καὶ ἐσύ, κάθησέ κοντὰ εἰς τὴν φωτία. Τὸ βλέπει πῶς κρυώνω καὶ δὲν ἀποκοτῶ νὰ πάω νὰ καθίσω εἰς τὴν φωτίαν. Αὐτὰ μὰς διδάσκει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι ποῦ εἶπανε ν' ἀγαπήσῃς τὸν ἀδελφόν σου ὡσάν καὶ τοῦ λόγου σου· Καὶ πάλιν λέγει ὁ Παῦλος : Ἐάν ταις γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων καὶ ἀγάπην δὲν ἔχω, ἔγεινα χαλκὸς ὅπου βουίζει ἢ κύμβαλον ὅπου ἀλαλάζει, καὶ : ἐάν ἔχω προφητείαν καὶ γνωρίζω ὅλα τὰ μυστήρια καὶ ὅλην τὴν γνῶσιν, καὶ ἐάν ἔχω, τὴν πίστιν ὅπου καὶ τὰ βουνὰ νὰ μετατοπίζω καὶ ἀγάπην νὰ μὴν ἔχω, τίποτις δὲν εἶμαι, καὶ ἐάν θρέψω ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μου εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ, ἐάν παραδώσω τὸ κορμί μου διὰ νὰ κατῆ καὶ ἀγάπην νὰ μὴν ἔχω, τίποτις δὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, ἢ ἀγάπη σπλαγγνίζεταί, ἢ ἀγάπη δὲν φθονεῖ, ἢ ἀγάπη δὲν εἶνε προπέτις, δὲν κενουοῦξεί, δὲν κάμνει ἄσχημα πράγματα, δὲν γυρεύει τὰ ἰδικὰ της ὠφελήματα, δὲν πικραίνεται, δὲν βάζει εἰς τὸν νοῦν της κακόν, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἡ ἀύθεντία του, ἐάν ἦτον χριστιανός, ὄχι ποῦ δὲν τὸν ἔφθαισα τίποτις, μὰ ἐν τοῦ ἔφθαισα καὶ τίποτις, ἔπρεπε νὰ μὲ κοχλῆ νὰ μοῦ τὰ εἰπῇ, νὰ μὲ διορθώσῃ ὅπου εἰξεύρει τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας μας. Ὅμοιος αὐτουνοῦ ὁ καῦμός του εἶνε ἄλλος, καθὼς σὰς τὸ ἔγραψα πολλάκις. Αὐτὸς δὲν θέλει ἄνθρωπον νὰ τόνε βλέπῃ τί κάνει, θέλει νὰ μείνῃ ἐλεύθερος. Αὐτὸς φαίνεται ἀπὸ κάτι πούντους ὅπου ρίκτηι νὰ εἶναι ψυχοαμένος καὶ μὲ τὴν ἀύθεντία σου ἀτός του ἐγκρέμισε καὶ τώρα ρίκτηι τὰ φταιξίματα ἄλλονῶν. Δὲν τὸ εἰξεύρεν ἢ μεταχειρίζεται ὅπου ἔκαμαν ὅτι ἤθελαν νὰ τόνε ρίξουν εἰς μεγάλην στενεχωρίαν, μὰ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦταν τὸ κεφάλι του γεμάτο καπνοῦς, ἐγύρευε νὰ ὑψώσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔπεσε μὲς τὴν λάσπην, καὶ ἀντίς νὰ λάβῃ κρέντιτο, ἔγειναν ὅλα τὰ ἀνάπαλιν· καὶ ποῦ νὰ σὲ γράφω τὰ ὅσα ἀκούω ἀπ' ἐξῶ. Οἱ μεσίταις ἔρχονται στὸ σπίτι καὶ πολ-

λοι μου είπαν: πού έχετε τὸ πράγμα σας ; άγκαλά αὐτοὶ τὸ εἰξεύρουν πῶς εἶνε ὅλα εἰς τὸ ρεχίνι. Πολλαῖς φοραῖς ἤλθαν εἰ μεσίται διὰ νὰ ἴδωσιν πρᾶγμα καὶ τοὺς ἐλέγαμεν εἰὰ νὰ ἐλθοῦν ἄλλη μέρα· τὴν ἄλλην ἡμέραν ἤρχονταν καὶ τοὺς ἔπερνα καὶ πήγαίνα στὸ μαγαζὶ καὶ εἶχαμε παρκαγγελία διὰ νὰ φέρουν τὰ κλειδιά τοῦ μαγαζιοῦ θετέον στάς 3 ὥρας καὶ αὐτοὶ τὰ ἤπερναν στές 4 καὶ $\frac{1}{2}$. Ἐκαρτέρει καὶ ὁ μεσίτης· βλέποντας πῶς δὲν ἤλθαν τὰ κλειδιά ἐφευγεν. Ὁ Βέλλης ἤλθε μίαν ἡμέρα νὰ ἴδῃ βαμβάκια καὶ ὥστε νὰ φέρουν τὰ κλειδιά ἐκαρτέρεψεν σχεδὸν $\frac{1}{2}$ ὥρα ἄπέξω εἰς τὸ μαγαζὶ. Ἐπ' ἀληθείας, αὐθέντη, ἀπὸ τὴν ἐντροπή μου ἤμουν νὰ σκάσω ἀπὸ τὸ κακὸ μου. Παρόμοια εἶνε πολλά, καὶ ἐξω ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀτιμίαν, πᾶνε καὶ τόσα ἐξοδα, διὰ τὸ πρᾶγμα ὁποῦ μεταθέταμε ἀπὸ μαγαζὶ εἰς μαγαζὶ. Τὸ κρέντιτο, καὶ τὴν τιμὴν ὁποῦ ἔλαβες ἢ αὐθεντία σου ἐδῶ, αὐτὸς ποτὲς δὲν θέλει τὸ λάθει. Οἱ μεσίταις βλέποντες αὐταῖς τῆς ἀκαταστασίας, ἀναφέρουσι πάντοτες τὸ καλὸ σας ὄνομα, ποῦ ἐσταθήκατε τιμημένος, καὶ πῶς ἄλλος ἀπὸ τοὺς ρωμαίους δὲν ἔρουγε τιμημένος πᾶρεξ ἢ αὐθεντία σου. Πολλοὶ διὰ νὰ λάβουν 200-300 μπάλλαις, τοὺς ἐστειλάνε ὀπίσω διὰ νὰ ἐλθοῦν μετὰ 15 ἡμέραις. Ἐρχονταν ἢ 15 ἡμέραις καὶ πάλι τοὺς ἔλεγεν τὰ ἴδια· μὲ τέτοιαν κατὰστασιν λαμβάνουν τὸ κρέντιτο ;

Ἡ αὐθεντία του δὲν ἔπρεπε διὰ πρώτη φοράν νὰ ἐμπῆ σὲ τόσο ρίζικο καὶ νὰ καταπιαστῇ δουλειαῖς περισσότεραις ἀπὸ τὴν δύναμιν του. Εἰς ἓνα καιρὸν ἔπιασε φάμπρικα τσοχῶν, ἐναύλωσε τὸ καράδι, καὶ διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ καραβίου ἐβάλλθηκεν καὶ πῆρεν τόσα πρᾶγμα, καὶ δὲν τὸν ἔφθασεν αὐτὸ ἀλλὰ ἐστείλεν καὶ εἰς τὴν Μαρσίλια τῶσαις μπάλαις πιπέρικα καὶ καθὼς ἤμαθα ἐζημιώθηκεν. Ἄν γυρέψω νὰ σὲ γράψω ὅλαις τῆς ἀκαταστασίας, δὲν ἔχουν τέλος. Ἐγὼ, αὐθέντη, ἀποφάσισα ν' ἀναχωρήσω ἀπὸ αὐτὸν δὲν ἤμπορῶ πλέον νὰ τὸν ὑποφέρω. Τώρα εἶνε σχεδὸν 2 $\frac{1}{2}$ χρόνια ὁποῦ ὑπόφερα μίαν δυστυχημένην ζωὴν καὶ ἤκαμα ὑπομονὴν ἕως τὴν σημερινὴν Οὐκρῶντας νὰ ἀλλάξῃ τὴν γνώμην ἢ νὰ τὸν διορθώσετε ἀπὸ αὐτοῦ. ὅμως καθὼς εἶπα, ἕως τὴν σημερινὴν δὲν εἶδα καμμίαν μεταλλαγὴν. Τὴν Λαμπρὴ γίνονται δύο χρόνια ποῦ δὲν ἠμετάλαβε, καὶ διὰ τοῦτο ἴδου ὁποῦ σὲ δίδω τὴν εἶδησιν. Λαμβάνοντας τὴν παροῦσά μου νὰ μὲ γράψῃς μὲ πρῶτο καὶ νὰ μὲ δώσης ἄδειαν ν' ἀναχωρήσω. Ἐγὼ, αὐθέντη, ἔκαμα ὑπομονὴν ἕως τὴν σημερινὴν καὶ ποτὲς δὲν ἤγχα ἀπὸ τὸν λόγόν σου· τώρα ὅμως δὲν ἤμπορῶ νὰ ὑποφέρω τέτοιαν σκλαβίαν, ἐπειδὴ μήτε ἡ ἡλικία μου δὲν μου τὸ συγχωρεῖ. Ἐκεῖ ποῦ ἤμουν αὐθέντης ἐκατήντησα ὑπόδουλος. Ἐγὼ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δὲν εἶμαι κανένας ὁποῦ δὲν μπορῶ νὰ βγάλω τὸ καθημερινὸ μου ἐξοδόν. Ἐκεῖνα ὁποῦ μὲ δίδετε διὰ ρόγα μόλις μὲ φτάνουν διὰ τὰ ἐξοδά μου. Δὲν εἶνε χρεῖα νὰ σας τὸ γράψω τὸ τί διαφέρει ἔχετε

ὅταν ἔχετε ἕνα ἐμπιστευμένον δούλο εἰς τὴν δουλειά σας. Ἡ αὐθεντία τοῦ ἀπὸ αὐτῶ δὲν ἔχει εἶδησιν, θαρρεῖ πῶς ἡ δουλειαὶς γίνονται μὲ τὸν ἀέρα. Ἀπὸ τῆς 50 μπάλλες βαμπάκια ὅπου ἐπουλήσαμε συντροφικαίς μὲ τὸν κύριον Ἰωάννη Σπανιολάκη, ἂν δὲν ταῖς πάστρευα, τὸ ὀλιγώτερον ἤθελάν νὰ βγάλουν ραφάξια ὑπὲρ τῆς 800 λίτραις βαμπάκι. Ἀπὸ αὐτοῦ μόνου ἐκέρδησα τὴν μιστὴν ρόγα τῆς χρονιᾶς μου, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φροντίσετε ἕνα ἀνοικτοματὴν καὶ ἐμπιστευμένον νὰ τόνε στείλετε ἐδῶ, ἐπειδὴ καθὼς τὸ εἰξεύρετε, εἶνε μεγάλο σας διάφορον. Τὸν Ἀποστόλη ὅπου ἐστείλατε, αὐτὸς δὲν εἶνε διὰ τέτοιαις δουλειαῖς· εἶνε μόνον διὰ τὸ κιντὸρ· νὰ κάθεται νὰ γράφῃ. Μὴ σὰς κακοφανῇ πῶς σὰς τὰ γράφω. Ἐγὼ δὲν θέλω τὴν ζημίαν σας, διὰ τοῦτο σὰς γράφω ἐκεῖνα ὅπου γνωρίζω πῶς εἶνε πρὸς τὸ συμφέρον σας. Ἄν ἀρωτᾶς ἐτοῦτον ἐδῶ, θέλει νὰ ἔχῃ ἀνθρώπους κοντὰ τοῦ νὰ μὴν τὸν βλέπουν τί κάμνει. Τὸν πατέρα τοῦ φαίνεται τὸν ἐκχταπραῦνε μὲ ταῖς γραφαῖς ὅπου τοῦ ἐστείλε, καὶ εἰς τὴν γραφὴν ὅπου τοῦ ἐστείλα καὶ ἀπόκρισιν μὲν μ' ἔδωσεν. Ἀντὶς νὰ τὸ χαρῇ πῶς τοῦ ἔδωσα εἶδησιν νὰ διορθώσῃ τὸν υἱὸν τοῦ, φαίνεται πῶς ἐψυχράθηκε μ' ἑμένα.

Ἡ αὐθεντία τοῦ κατὰ τὸ παρὸν φαίνεται πῶς ἐτραβήχθηκεν ἀπὸ τὰ νυχτογυρίσματα, τὸ ὅποιο δὲν εἶνε ἀπὸ λόγου τοῦ ἀλλὰ εἶνε ἀπὸ τοὺς φεβερισμοὺς τοῦ πατρὸς τοῦ. Τοὺς κομισιοναρίους τοὺς θέλει νὰ εἶναι ὄλοισοφοί, νὰ τοῦ γράφουν ὀρθά. Ὅταν λάβῃ γραφαῖς ἀπὸ τοὺς φίλους, δὲν ἀκούεις ἄλλο νὰ λέγῃ παρὰ πῶς εἶναι ἀμαθεῖς, νιοράντηδες, χυδαῖοι. Κάμνει ὡσάν νὰ μὴν ἐγεννήθηκεν αὐτοῦ, παρὰ πῶς ἡ πραγματεία εἶνε ἄκαντέμια. Ὁ πραγματευτῆς δὲν βλέπει ἢ στραβὰ τοῦ γράφουν ἢ ἴσα, ἀλλὰ βλέπει τὸ διάφορό τοῦ καὶ παρακεῖ δὲν τόνε μέλει.

Γ'

1774 Μαΐου 26. Ἀμστερδὰμ.

Ἔως τὴν σήμερον δὲν ἔλαβα ἀπόκρισιν τῆς ὑστερινῆς μυστικῆς γραφῆς τὴν ὑποῖαν τὴν ἐστείλα μὲ χέρι τοῦ κυρίου Ἰωάννου Μπρίγκεου σημειωμένην Φεβρουαρίου 8. Ἐκαὶ σὰς ἔγραψα τὴν ἀπόφασιν ὅπου ἔκαμα, ἐλπίζω ὅμως μὲ τούτην τὴν πόστα ὅπου παυτέχομεν νὰ λάβω ἀπόκρισιν.

Τώρα δὲν λείπω νὰ σὰς γράψω πάλι περὶ τοῦ ἐπαινεμένου σιὸρ Διαμαντῆ σας τὴν κατὰστασιν. Ἰγώ, αὐθέντη, καθὼς σὰς προέγραψα, ἔκαμα ἀπόφασιν διὰ νὰ ἀναχωρήσω ἀπὸ αὐτὸν πρῶτον διὰ τὴν ἔχθραν καὶ ψυχρότητα ὅπου ἔχει εἰς ἐλόγιόν μου χωρὶς νὰ τοῦ δίδω αἰτίαν, καὶ δεῦτερον δὲν ἤμπορῶ πλέον νὰ βλέπω τὴν ζημίαν ὅπου σὰς ἀκολουθεῖ καθημερινῶς. Ἐμένα αὐθέντη, μ' ἐστείλατε ἐδῶ νὰ βλέπω τὰ ἰντερέσα σας καὶ νὰ πάσχω πάντοτε διὰ τὸ συμφέρον σας καὶ ὄχι νὰ βλέπω τὴν ζημίαν

σας και να μη μιλήω. Αυτό δεν είναι χριστιανικό ιδίωμα αλλά διαβολικό. Αυτό είναι όπου με παραινεί το περισσότερο δια να αναχωρήσω από αυτόν, επειδή στοχάζομαι πώς δεν ήμπορώ να σε βοηθήσω.

Ο σφοδρωτάτος δεν δέχεται να του είπω τίποτις δια το συμφέρον σας. Ευχαριστείται καλλίτερα να χάση παρά να του είπω πώς αυτό το πράγμα δεν είναι καλά καμωμένο. Να ήταν άλλος δεν ήθελε τότε μέλει τίποτις, παρά ήθελε να βλέπη την δουλειάν του, και παρκαί ως τα κλάη του τ'άχει. 'Εγώ είμαι άμαρτωλός, μα δεν είμαι άπιστος. 'Εγώ, αθύντη, όπου έφαγα τώρα τόσους χρόνους εις τα χέρια σου και δια την αγάπη όπου έχω εις την αθύντια σου είναι όπου κάθουμαι εδώ. "Αν πής δια το διάφορό μου, τα φ. 450 που μου δίδετε τον χρόνον ήμπορούσα να τα καζαντήσω και αυτού διπλά και να έχω και την ήσυχία μου.

Κάθουμαι όμως δια την αγάπη σας, να μην πήτε εις κάθε καιρόν πώς δεν σας δούλευσα εμπιστευμένα. "Ίσπου βέβαιος, αθύντα, από εξ αρχής να μην ήμουν εγώ εδώ, έως τώρα ήθελες βλέπει άλλα πράγματα εις αυτόν, μα τί να κάμω. "Έχει πάντοτε τον φόβον από έμένα και σύρεται από τα πλέον χειρότερα που είχε να κάμη, δια τούτο σας έδωσα και σας δίδω την είδησιν, έτούτο όπου σας γράφω να μη τα ρίκτετε εις τον άέρα, παρά ώσαν φρόνιμος άνθρωπος όπου είσαι, να στοχάζεσαι και να έχης τα μάτια σου άνοιχτά. Πριν γείνη το κακό πρέπει να το άμπατίση τινάς, ύστερα ό,τι και αν κάμη δεν ωφελεΐται τίποτις. Δια τούτο σας γράφω ώσαν πιστός δούλος όπου είμαι, να έχης την είδησιν, το κρέντιτό του έχασε παντελώς. Πράγμα επήεν ν'άγρασής και δεν του έδωσαν πίστι. "Όπου άρωτουν δια λόγου του, κανείς δεν λέγει το καλό του. Οί ίδιοι ει ρωμαίοι, όποιος πάη να τους άρωτήση του λέγουν : κάμε ό,τι θέλεις. "Ο εύλογημένος δεν έχει σχήμα πραγματευτού άπάνω του. αυτός έδόθηκεν όλος εις της ματαιότηταις. Το νερότζιό του κρατεί ώσαν έγκλετζέ, και όντας τσιούτης λογής ένας πραγματευτής, ή δουλειά του ποτές δεν πάει εμπρός. "Αν ήκουε της συμβουλαίς σας όπου του έδώσατε από αυτού, αυτός δεν ήπεφτε σε τέτοιαις λάσπαις. Από αυτού στοχασθήτε την άμέλειαν όπου έχει στο νερότζο. "Ο Μάρις άπέρασεν και ακόμη δεν σας έστειλεν τους κόντους κορέντε, και ό Στέφανος τους έστειλεν από τον Μάρτιον, και που του Στεφάνου ή δουλειά και που ή έδικαίς του ! Τώρα επήεν άνθρωπον να του μάθη το σπαθί. Και παρά να χάνη τον κχιρό του να μαθίνη σπαθί, δεν είναι καλλιώτερον να βλέπη της δουλειάς του ; Και που να σε τα γράφω όλα !

"Αν πής πώς σου γράφουν ει εδώ λεγόμενοι χριστιανοί, σε λέγω πώς θέλουν καλλίτερα τον άφανισμόν σας δια το ίντερέσο τους. "Όσον κχιρόν

είχαν τὸ κρέντιτο, ἐπήγαινε καλὰ, μὰ τώρα εἶνε καλλιῶτέρου να παραι-
τήση ἀπὸ τὸ νεγότζιο. Μὰ τὸ ζῆ ὁ Θεός, αὐθέντη, ἡ καρδία μου κλαίει
καθημερινῶς βλέποντας τὴν δουλειὰ σας να πηγαίνη ὀπίσω.

Τὸν πατέρα του τὸν ἤκαμε με τῆς γραφαῖς του καὶ θαρρεῖ πῶς ὁ υἱός
του ἀγίασεν εἰς τὴν Ὀλλάνδα, καὶ δὲν εἰξεύρει πῶς περνοῦν δύο καὶ τρεῖς
ἐβδομάδες να πατήση στὴν ἐκκλησία, καὶ ἂν ἔρθη καμμίαν φοράν, ἔρχε-
ται στὸ τέλος. Ὅσο καλὸ ἔκαμες ἡ αὐθεντία σου ἐδῶ, τόση φθερὰν ἔκαμεν
ἐτοῦτος ἐδῶ με τὸ κακὸ του παράδειγμα. Μεγάλον κακὸ τοῦ ἔγεινεν ὁποῦ
ἦλθεν ἐδῶ διαδάζοντας τὰ διαβολεμμένα βιβλία τὰ φραντζέζικα, ἔγινεν
ὡσάν ἄσωτος υἱός, καὶ μένω.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΕΠΙ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ¹

Ἐκ τῶν προκηρύξεων τῶν Προβλεπτῶν καὶ ἐξ ἄλλων σωζομένων ἐγ-
γράφων, φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα καὶ ἰδίως κατὰ τὴν
Μεγάλην Παρασκευὴν, μεθ' ὅλην τὴν αὐστηρότητα καὶ τὰς ἐπιβαλλομέ-
νας εἰς τοὺς παραβάτας ποινάς, οἱ Ἑβραῖοι ἐκκοποῦντο. Δυστυχῶς
λίαν ἐιδικομένη ἦτο καὶ ἡ κατηγορία ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἀρμαζουσι χρι-
στιανόπιδας καὶ τοὺς θυσιάζουσιν χάριν τοῦ ἀπαιτουμένου αἵματος διὰ
ταῖς λειψαῖς. Ἡ κατὰ τῶν Ἑβραίων αὕτη πρόληψις χρονολογεῖται ἀπ'
αἰῶνων καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν λογίων διὰ λαμπρῶν συγγραμμάτων ἀπέδει-
ξαν ὅτι εἶνε ἀπλή συκοφαντία. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ
διακεκριμένος ἰταλὸς Corrado Giudetti, ὅστις ἐν τῷ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ
ἔργῳ Pro Judæis. Riflessioni e Documenti τῷ δημοσιευθέντι ἐν Το-
ρίνῳ τῷ 1884 τύποις Roux e Favale² ἀνασκευάζει ἐντελῶς τὴν κατὰ
τῶν ταλαιπώρων Ἑβραίων ταύτην, συκοφαντίαν ἣτις εἰς πολλὰ μέρη
προὔξενησε δυσαρέστους καὶ αἱματηρὰς σκηνας. Ἄλλως τε καὶ αὐτοὶ οἱ
χριστιανοὶ ἐδυσσημήθησαν ἄλλοτε διὰ παρομοίας συκοφαντίας. Οἱ ὀπα-
δοὶ τοῦ χριστιανικοῦ θεησκευματος κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας κατηγορή-
θησαν ὅτι ποιοῦνται χρῆσιν τοῦ αἵματος εἰς τὰς ἱεροτελεστίας των· περιερ-
γότερον δὲ εἶνε ὅτι καὶ σήμερον ἐτι οἱ ἐν τῇ Σινικῇ ἐχθροὶ τῶν χριστι-
ανῶν διέδοσαν εἰς τὸν ὄχλον ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἔχουσιν ἀνάγκην τοῦ αἵμα-
τος παιδῶν Σινῶν ἵνα ἐξιλεώσωσι τοὺς Θεοὺς των, διὸ καὶ οἱ χριστιανοὶ

1. Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον.

2. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν μετεφράζετο Ἑλληνιστί.